

Täysistunto

Perjantai 14.10.2022 klo 13.01—13.26

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi valtion rahoituksesta kansallisille taidelaitoksille ja Kansallisgalleriasta annetun lain 29 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 157/2022 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 9/2022 vp

Toinen käsittely

Puhemies Matti Vanhanen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu, edustaja Kivisaari.

Keskustelu

13.16 Pasi Kivisaari kesk: Arvoisa puhemies! Tämä esitys, sen sisältö ja tavoitteet, kunnioittaa kolmen merkittävän ja pitkän historian tehneen kansallisen taidelaitoksen toimintaa ja samalla poistaa rahoituksen vääristymän, jota nämä ovat tarpeettomalla tavalla joutuneet kohtaamaan. Jatkossa Kansallisgallerian, Suomen kansallisoopperan ja -baletin sekä Suomen Kansallisteatterin toimintaa rahoitettaisiin harkinnanvaraisen valtionavustusrahoituksen sijasta lakisääteisellä rahoituksella valtion talousarvion puitteissa. Määrärahan lähtötaso perustuisi voimaantuloa edeltävän vuoden valtionavustusmäärärahojen tasoon. Rahoitus tarkistettaisiin vuosittain kustannustason muutoksen perusteella.

Puhemies! Tässä on juuri esityksen merkittävin pihvi. Kansallisten taidelaitosten valtionrahoitus perustuu siis nykyisin opetus- ja kulttuuriministeriön valtion talousarvion rajoissa tekemään harkintaan. Siten rahoitukselta ovat puuttuneet vakaus ja ennakoitavuus. Ongelma on ollut myös se, että avustusmäärärahojen tasoon ei ole tehty indeksitarkistuksia, minkä vuoksi rahoitus on jäänyt jälkeen kustannustason kehityksestä. Nämä tekijät ovat paitsi hankaloittaneet pitkäjänteistä ja suunnitelmallista toimintaa myös asettaneet kansalliset taidelaitokset heikompaan taloudelliseen asemaan kuin muut kulttuurilaitokset. Nyt avustuksiin tehdään indeksitarkistukset kustannustason kehityksen mukaisesti. Tämä on erittäin tarpeellista. Se myös osaltaan mahdollistaa toiminnan ylläpitämisen yleisestä hintatason noususta huolimatta ilman, että joudutaan säästämään tuotannon kuluista, tinkimään taiteen laadusta tai korottamaan pääsylippujen hintoja. Tällöin kansalaisilla on mahdollisuus päästä nauttimaan korkeatasoisesta taiteesta.

Puhemies! Tehtävien toteuttamista ohjataan ja seurataan tavoiteohjausmenettelyllä, jolla kytketään yhteen toiminnan yhteiskunnallinen vaikuttavuus ja kunkin laitoksen oman toiminnan tavoitteet. Myös sivistysvaliokunta pitää ehdotettua menettelyä tarpeellisenä ja korostaa, että menettely tulee toteuttaa opetus- ja kulttuuriministeriön sekä taidelaitosten välisestä hyvästä vuorovaikutuksesta huolehtien ja erityisesti taiteen vapautta kunnioittaen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 110/2022 vp

Hieno esitys. Lämmin kiitos siitä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Hopsu.

13.19 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! On erittäin hyvä, että kulttuurisektorille saadaan tällaisia valonpilkahduksia alaa kovasti kurittaneen korona-ajan ja sen rajoitusten jälkeen. Tässä siis kansalliset taidelaitokset saavat rahoitukseensa pysyvyyttä. Indeksikorotusten tulo vahvistaa rahoitusta ja sen jatkuvuutta ja suunnittelun mahdollisuutta. Mutta olisi tietysti hyvä, että laki saataisiin voimaan jo ensi vuodesta alkaen, koska tämä rahoitusvaje on sinne kertynyt jo usean vuoden ajan ja koska tuleva taso määräytyy aina edellisen vuoden perusteella ja ensi vuosi on melko tiukan näköinen kansallisten taidelaitosten osalta. Lisäksi taidelaitoksilla ovat haasteena energian kohonneet hinnat, ja tähän tarvittaisiin tukea ensi vuodelle.

Mutta tämä esitys on kuitenkin askel oikeaan suuntaan, erittäin hyvä ja mahdollistaa meidän kansallisille taidelaitoksillemme sen, että lipunhintoihin toivottavasti ei tarvitse koskea ja he pystyvät enemmän ottamaan mukaan uutta yleisöä, nuoria ja maahan muuttaneita ja saamaan toimintaa palautumaan koronaa edeltävälle tasolle.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Heinonen.

13.20 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Hyvät edustajakollegat ja muut täysistuntoa seuraavat! Kulttuuriala on ollut todellakin tämän nykyhallituksen aikana erittäin kovilla, aika ajoin lähes polvillaan, mutta tämä on nyt pieni valonpilkahdus tälle kokonaisuudelle, mihin tämä kohdentuu, eli kansallisille taidelaitoksille. Rahoitus kansallisille taidelaitoksille ja Kansallisgallerialle, Oopperalle, Baletille ja Kansallisteatterille on tervetullut uudistus.

Tuossa edellä keskustan edustaja Kivisaari piti hyvän puheenvuoron, jossa hän tätä esitystä laajemminkin kuvasi. Itse näen tärkeäksi nimenomaan sen, että kun jollain toiminnalla on pysyvä rahoituksen tarve, niin silloin myös rahoituksen on syytä olla pysyvämpää, ja tämä tuo siihen toivottavasti vakautta mutta myös ennakoitavuutta. Tervehdin tätä esitystä kyllä lämmöllä, ja tätä on helppo myös oppositiosta tukea.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Ovaska.

13.22 Jouni Ovaska kesk: Kiitos, arvoisa puhemies! Hienoa, että tälle esitykselle on näin vahva tuki hallituksen ja opposition myötä. Kyllähän se, että pystytään tätä ennakoitavuutta ja vakautta rahoituksessa turvaamaan, on erittäin tärkeätä, ja pystytään sitä hallinnollista byrokratiaa vähentämään. Ennen kaikkea taidelaitokset kehittävät nyt omaa toimintaansa ja pystyvät omat voimavaransa siihen irrottamaan.

Toki pelkona on, miten tehdään jatkossa, sitten kun ovat alkaneet keskustelut säästöistä ja leikkauksista. Jotenkin ainakin itse toivon, että niitä ei tuonne taiteen, kulttuurin eikä myöskään urheilun puolelle ulotettaisi, koska siellä kuitenkin luodaan ihmisten hyvinvointia. Olkoon tämä myöskin seuraavalle hallitukselle muistutus.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Risikko.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 110/2022 vp

13.22 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Esittelin kyllä tämän mietinnön, mutta sivistysvaliokunnan puheenjohtajana totean vielä sen, että tällä uudistuksella parannetaan taidelaitosten rahoituksen ennakoitavuutta ja vakautta. Sivistysvaliokunta hallituksen esitykseen ja asiantuntijakuulemisissa saatuun selvitykseen yhtyen pitää erittäin kannatettavana ehdotusta siirtää valtion taidelaitosten eli Kansallisgallerian ja Suomen kansallisoopperan ja -baletin sekä Suomen Kansallisteatterin toiminnan rahoitus harkinnanvaraisen valtionavustusrahoituksen piiristä lakisääteiseen valtionrahoitukseen. Ehdotettu uudistus vahvistaa suomalaisen kulttuurielämän merkittävimpien vakiintuneiden instituutioiden asemaa. Valiokunta ehdottaa siis hallituksen esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä muuttamattomina.

Täällä on käytetty hyviä puheenvuoroja siitä, miten korona on kurittanut nimenomaan taidetta, kulttuurisektoria ja tapahtuma-alaa. Kaikki ne keinot, mitä me voimme tehdä tällä hetkellä näitten alojen ylösnousulle ja sille, että siellä voi ansaita edelleen ja me kuluttajat voimme sitten nauttia taiteesta ja kulttuurista, ovat tervetulleita.

Valiokunta piti tätä erinomaisen hyvänä esityksenä. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kosonen.

13.24 Hanna Kosonen kesk: Arvoisa puhemies! Tämä on todella tärkeä asia, että rahoituksesta kansallisille taidelaitoksille ja Kansallisgallerialle tulee ennakoitavaa ja pysyvää — ja nimenomaan lain puitteissa eikä harkinnanvaraisesti. Tätä nämä laitokset ovat todella kauan toivoneet, ja nyt siihen vastataan.

Tämä on tärkeä hetki vastata kulttuurialalle täältä eduskunnasta päättäjien kesken ”Kyllä, olette tärkeitä” siinäkin mielessä, että korona-aikana — voidaan sanoa ihan suoraan — emme onnistuneet sääntelyssä sillä tavalla, että nämä rajoitukset olisivat toimineet tasapuolisesti eri elinkeinoille ja eri toimijoille. Ne osuivat nimenomaan tapahtuma-alan ja kulttuurialan toimijoille eri tavoin kuin olisi ollut suotavaa. Siksi tämä ”kyllä” ja kannustus ovat tosi oleellisia asioita. Tällaisessa sivistysvaltiossa kuin Suomi on aivan selvää, että meillä on oltava kansalliset taidelaitokset semmoisessa varmuuden tilassa, että he tietävät pitkällä tähtäimellä pystyvänsä suunnittelemaan toimintaansa ja meillä on kulttuuritapahtumia ja -tilaisuuksia nautittavana kuluttajan näkökulmasta varmasti tulevienkin vuosien aikana huolimatta hallituspohjista.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 157/2022 vp sisältyvät 1.—2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.